Kaijonharjun päiväkoti
Kalevalantie 9
90570 Oulu

Kaijonharjun päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma

2011

SISÄLLYSLUETTELO

1. Yleisiä asioita Kaijonharjun päiväkodista
1.1. Kestävä kehitys

2. Päiväkodin toiminta-ajatus ja arvot
2.1. Kestävä kehitys päiväkodissa

3. Toiminta ja oppimisympäristön kuvaus

4. Varhaiskasvatuksen toteuttaminen

5. Lapselle ominaiset toimintatavat
5.1. Leikki
5.2 Kieli ja vuorovaikutus
5.3 Liikunta
5.4Tutkiminen ja elämyksellisyys

6. Varhaiskasvatuksen sisältöalueet
6.1 Kieli ja vuorovaikutus
6.2Etiikka ja katsomus
6.3Matematiikka
6.4Ympäristö- ja luonnontieto
6.5Taidekasvatus
6.6Liikunta ja terveys

7. Kasvatuskumppanuus

8. Erityistä tukea tarvitseva lapsi päiväkodissa

9. Yhteistyökumppanit

10. Arviointi ja kehittäminen

LIITE 1.KESTÄVÄ KEHITYS KAIJONHARJUN PÄIVÄKODISSA
LIITE 2. KAIJONHARJUN PÄIVÄKODIN INFEKTIOIDENTORJUNTASUUNNITELMA
LIITE 3. ESIOPETUSSUUNNITELMA

1. YLEISIÄ ASIOITA KAIJONHARJUN PÄIVÄKODISTA

Päiväkodissamme toimii kolme lapsiryhmää: 1-3-vuotiaiden Lastenkamari, 4-6 -vuotiaiden Peräkamari ja 3-5 -vuotiaiden Keskikamari. Peräkamarin ryhmässä toimii myös esikoulu. Hoitopaikkoja päiväkodissa on 54. Lisäksi päiväkodissamme toimii avoimen leikkitoiminnan ryhmät; Taaperot ja Pikkukoulu. Ryhmiä ohjaavat lastentarhanopettaja ja lastenhoitaja.

Tarjoamme päivähoitoa alueemme lapsiperheille, tuemme vanhempia heidän kasvatustyössään ja päiväkotimme on myös varahoitopaikkana perhepäivähoitajan lapsille.

Päiväkotimme sijaitsee Kaijonharjun keskustan tuntumassa ja sen tunnistaa katolla olevasta komeasta kukosta – lasten suussa nimenä onkin Kukkotarha. Päiväkotimme on aloittanut toimintansa vuonna 1984 ja toimitilamme ovat viihtyisät ja tarkoituksenmukaiset. Tilat riittävät pienryhmissä toimimiseen ja keskellä taloa on tilava sali, joka on aktiivisessa käytössä.

Oulun Serviisi huolehtii päiväkotimme ateriapalvelun, siivouksen ja kiinteistönhuoltopalvelut.

2. PÄIVÄKODIN TOIMINTA-AJATUS JA ARVOT

Varhaiskasvatussuunnitelmamme perustuu Stakesin vuonna 2003 julkaisemaan oppaaseen "Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet" ja Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman linjauksiin 2004.

Lapsen oppimisen ja kasvatuksen tarpeet ovat varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohtana. Varhaiskasvatussuunnitelman suunnittelussa ja toteutuksessa ovat olleet mukana kaikki päiväkodin lastentarhanopettajat ja lastenhoitajat.

Keväällä 2004 teimme kyselyn vanhemmille, jossa kartoitettiin perheen arvoja ja kasvatusasenteita. Tärkeiksi arvoiksi nousivat turvallisuus, omatoimisuuden tukeminen, luottamus, positiivinen vuorovaikutus, yksilöllisyys, johdonmukaisuus ja erilaisuuden hyväksyminen. Nämä arvot ovat pohjana Kaijonharjun päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmalle.

Ohjaamme lasta vastuunottamiseen, omatoimisuuteen, toisen kunnioittamiseen sekä painotamme tapa- ja suvaitsevaisuuskasvatusta. Iloinen mieli ja viihtyminen päiväkodissa on tärkeää. Siihen on lähtökohtana luottamus aikuiseen, hyvät kaverit ja leikkirauha. Päämääränämme on onnellinen, tasapainoinen ja toiset huomioonottava lapsi.

Huolehdimme lapsen hyvästä olosta tarjoamalla päivittäin ravitsevan ruoan, huolehtimalla puhtaudesta ja asianmukaisesti pukeutumisesta sekä antamalla mahdollisuuden monipuoliseen liikkumiseen ja riittävään lepoon.

Työmotivaatio ja työn ilo säilyvät, kun autamme toinen toisiamme ja muistamme huumorin tärkeyden.

2.1 Kestävä kehitys

Varhaiskasvatuksessa tulee luontevasti huomioiduksi kestävän kehityksen periaatteet. Päiväkodissa on tehty kestävän kehityksen suunnitelma, jota noudatamme kasvatustyössämme. Harjoittelemme lasten kanssa muun muassa roskien lajittelua: sekajäte, muovi, paperi, biojäte, kartonki, lasi ja metalli.

Toiminnassa käytämme paljon kierrätysmateriaalia muun muassa: paperia, lankoja, kankaita, pahvia, wc-paperirullia, jogurttipurkkeja ja jäätelötikkuja. LIITE 1.

Päiväkotimme osallistui syksyllä 2010 Suomen ympäristökasvatuksen seura ry:n ylläpitämään Vihreä lippu –ohjelmaan. Teemanamme oli jätteiden vähentäminen. Projekti onnistui hyvin ja saavutimme tavoitteemme. Onnistumisen merkkinä Vihreä lippu liehuu päiväkotimme pihalla. Uusi Vihreä lippu –projekti alkaa syksyllä 2011.

2.2 Hyvinvoiva lapsi

Toiminta päiväkodissa tapahtuu pienryhmissä. Ryhmää ohjaava työntekijä soveltaa suunnitelmaa omalla persoonallisella ja joustavalla tavalla.
Hyvinvoivalla lapsella Kaijonharjun päiväkodissa on terve itsetunto ja hänellä on elämänhallinnan taitoja. Hän on utelias, oppimishaluinen ja aktiivinen persoona. Hänellä on leikkikavereita.

Lapsen tullessa päiväkotiimme ensimmäisenä tavoitteena on tarjota lapselle turvallinen hoito ja saavuttaa lapsen sekä vanhempien luottamus. Seuraavaksi opettelemme tuntemaan lapsen perustaidot, sillä monipuolinen tieto yksittäisestä lapsesta mahdollistaa yksilöllisten vahvuuksien tukemisen. Kun tunnemme lapsen, pystymme asettamaan hänelle kehitystasoa vastaavia tiedollisia ja taidollisia tavoitteita.

Suhtaudumme lapseen positiivisesti näkemällä lapsen vahvuudet ja hyväksymällä hänen heikkoutensa. Lasta kannustetaan omatoimisuuteen. Mielestämme on tärkeää, että lapsi oppii elämän perussääntöjä: hyviä käytöstapoja ja toisten ihmisten kunnioittamista.

Pyrimme ottamaan yhä enemmän vanhempia mukaan päiväkodin toimintaan: suunnitteluun ja toteutukseenkin. Myös lasten osuutta toiminnan suunnittelussa pyrimme lisäämään. Lapsen arjesta ja asioista kirjaamiseen tulisi panostaa vieläkin enemmän.

3. TOIMINTA- JA OPPIMISYMPÄRISTÖN KUVAUS

Oppimisympäristöllä tarkoitamme paikkaa, tilaa, yhteisöä ja toimintakäytäntöjä. Tiloja käytämme monipuolisesti ja ns. jakotiloja esim. liikuntasali, komerot ja käytävät ovat aktiivisessa käytössä. Osana oppimisympäristöä käytämme myös pihaa ja lähipuistoja. Hyvin suunnitellun oppimisympäristön avulla edistämme lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Leikki on lapselle tärkeä ja keskeinen oppimiskeino. Mitä pienemmästä lapsesta on kysymys, sitä merkittävämpi on myös aikuisen läsnäolo lapsen leikissä. Konkreettista ohjausta, näyttämistä, nimeämistä ja mukana leikkimistä tarvitaan.

Hyvä oppimisympäristö on turvallinen ja haasteellinen, jossa ilmapiiri on kannustava ja kiireetön. Materiaalien tulee olla lapsen ulottuvilla ja kehitystasoa vastaavaa. Lapsilla on rajat, selkeät säännöt ja rauha työskennellä.

Työskentelemme lasten kanssa pienryhmissä, jolloin leikki- ja toimintarauha säilyy ja lapsen yksilöllisyys tulee paremmin huomioitua.

Noudatamme toiminnassamme Oulun kaupungin turvallisuussuunnitelmaa. Retkillä panostamme erityisesti turvalliseen liikkumiseen, etukäteissuunnitteluun ja aikuisten riittävään määrään.

Lasten ulkoilun aikana kiinnitämme huomiota paitsi oman myös muiden osastojen lasten turvalliseen ulkoiluun ja sääntöjen noudattamiseen.

4. VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Suunnitelmallisuus päiväkodissamme

Toiminnan suunnitteleminen päiväkodissamme on kaiken lähtökohta. Ensimmäinen yhteinen koko talon suunnittelupalaveri on heti elokuussa ja toinen pidetään tammikuussa. Niissä suunnittelemme toimikauden yhteiset tapahtumat ja vanhempainillat. Palaverissa mietimme myös yhdessä, miten saamme toteutumaan osastojen omat suunnittelupalaverit ja mitä käytännön järjestelyjä se vaatii.

4.2 Vuosikello

Kauden ensimmäisessä osastopalaverissa teemme suunnittelurungon eli vuosikellon koko toimikaudelle, johon sisältyvät mm. erilaiset teemat, tapahtumat, projektit, "tempaukset", eri osa-alueitten sisällöt. Perheiden kanssa tehtävä kasvatusyhteistyö suunnitellaan myös. Myöhemmin toimikauden kuluessa täydennämme ja tarkennamme sitä.

Kun lapsi aloittaa päivähoidon, alkaa lapsihavainnointi ja tutustuminen perheisiin. Uuden perheen kanssa pidetään alkukeskustelu. Syyskuussa on päiväkodin ensimmäinen yhteinen vanhempainilta, jossa tutustutaan toisiimme ja keskustellaan päiväkodin osastojen toiminnoista ja tavoitteista. Vanhempainillassa tai heti sen jälkeen sovitaan keskusteluajat vanhempien kanssa. Keskustelut toteutetaan syksyn aikana. Keskustelussa tehdään jokaiselle lapselle henkilökohtainen varhaiskasvatus- tai

kuntoutussuunnitelma. Jos on tarvetta, keskusteluja käydään pitkin vuotta useamman kerran.

5. PERUSHOITO

Perushoito (ruokailu, siisteyskasvatus, pukeminen, riisuminen, ulkoilu, lepo) muodostaa päivän rytmin. Perushoidon tavoitteena on edistää lapsen hyvinvointia, kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä.

5.1. Ruokailu

Tarjoamme terveellistä ja ravitsevaa ruokaa ja rohkaisemme lasta maistelemaan uusia makuja. Päiväkodissamme ruokailutilanteet ovat kasvatuksellisesti tärkeitä vuorovaikutushetkiä. Tavoitteena on rauhallinen ruokailutilanne, jolloin voidaan harjoitella hyviä tapoja, kuten pyytämään kauniisti ja kiittämään. Ruokailussa tuetaan lapsen omatoimisuutta ikätason mukaan.

5.2 Siisteyskasvatus

Päiväkodissamme lapsia kannustetaan oman ikätasonsa mukaisesti huolehtimaan omasta siisteydestään. Tarvittaessa aikuinen antaa tukea ja ohjausta muun muassa wc:ssä asioimisessa ja käsienpesussa. Lastenkamarin siisteyskasvatukseen liittyy myös kuivaksi opettelu.

5.3 Pukeminen ja riisuminen

Lapsia kannustetaan pukemaan ja riisumaan itsenäisesti. Lapsille annetaan aikaa omatoimiseen pukemiseen ja riisumiseen. Yhdessä aikuisen kanssa opetellaan huolehtimaan omista vaatteista sekä pukeutumaan säänmukaisesti. Aikuinen ohjaa ja avustaa lapsia tarpeen mukaan.

5.4 Ulkoilu

Ulkoilemme aamu- ja iltapäivisin sään mukaan. Ulkoilu antaa mahdollisuuden monipuoliseen liikkumiseen ja leikkimiseen. Silloin tällöin teemme retkiä päiväkodin lähiympäristöön. Päiväkodillamme on yhteiset ulkoilusäännöt, jotka luovat turvallisuutta pihaleikkeihin. Päiväkodin metsäpiha on päivittäin isompien lasten käytössä.

5.5 Lepo

Lepo on tärkeä osa lapsen päivää. Se suo lapselle mahdollisuuden rauhoittumiseen ja rentoutumiseen. Varhaiskasvatuskeskustelussa sovitaan perheen kanssa lapsen päivälevon tarpeesta.

6. LAPSELLE OMINAISET TOIMINTATAVAT

6.1 Leikki

Leikki on oppimista ja oppimisen perusta on leikki. Olemme rakentaneet ympäristön erilaisille leikeille mahdolliseksi esim. valmiiksi järjestetty kotileikki ja tyhjä huone lapsen omalle mielikuvitukselle, jonne voi oman valinnan mukaan viedä tavaraa/leluja.

Päiväkotimme aikuisten rooli leikeissä vaihtelee leikkijöiden iän, kehitystason ja vireystilan mukaan. Leikkirauhan turvaaminen on myös aikuisen tehtävä. Mitä pienempi lapsi on, sitä enemmän aikuinen on mukana leikissä toimimassa. Isommat lapset saavat enemmän vastuuta oman leikkinsä onnistumisesta ja keskinäisten ristiriitojensa ratkaisemisessa. Päivinä, jolloin lapsen on vaikea itse rauhoittua leikkimään tai löytää itselleen mielekästä tekemistä, aikuinen ohjaa lapsen leikkiin ja rauhoittaa tilannetta läsnäolollaan.

Pyrimme turvaamaan lapsen leikin jatkumisen tilanteissa, joissa se on mahdollista. Valitettavan usein lapsi joutuu lopettamaan leikin kesken ja keräämään lelut esim. ruokakärryn edestä.

Leikin merkitys oppimisprosessina on valtava. Lapsi leikkii kokemaansa ja näkemäänsä kokonaisvaltaisesti. Havainnoimalla leikkiä opimme lapsesta paljon uutta ja saamme tietoa hänen kehitystasostaan ja sosiaalisista taidoistaan.

6.2 Liikunta

Varhaiskasvatuksen liikuntasuositusten mukaan lapsi tarvitsee noin kaksi tuntia reipasta liikuntaa päivässä. Huolehdimme omalta osaltamme lapsen liikkumisesta ulkoilemalla päivittäin aamuin illoin. Pihamme on tarpeeksi suuri erilaisiin pallopeleihin, juoksuleikkeihin, "mopoiluun" ja pyöräilyyn. Pihalla on keinuja, kiipeilyteline ja liukumäki. Sisällä lapsi saa turvallisissa rajoissa liikkua esim. rakentaa liikuntaratoja, hyppiä, pomppia ja purkaa energiaa.

6.3 Tutkiminen ja elämyksellisyys

Tutkiminen ja kokeileminen on lapselle luontainen tapa lähestyä maailmaa. Pienet lapset aloittavat tutkimisen tutustumalla ensin oman ryhmänsä aikuisiin, lapsiin ja osastoon. Lähiympäristöön tutustuminen voi alkaa vasta, kun oma osasto koetaan riittävän turvalliseksi. Elämyksellisiä kokemuksia tarjoamme päivittäin, muun muassa kädentaidon, draaman ja musiikin keinoin.

6.4 Kulttuurin kokeminen

Päiväkodissamme toteutuu lasten arkipäivän kulttuuri tapoineen ja perinteineen. Toiminnan suunnittelussa huomioidaan vuoden kierto juhlineen ja yleismaailmallisine tapahtumineen (mm. olympialaiset, vaalit). Arkikulttuuria toteutetaan kädentöiden, leikkien, laulujen, lorujen ja satujen avulla. Myös juhlat ja retket (esim. kirjasto, museot, kasvitieteellinen puutarha) ovat osa päiväkotimme toimintaa. Ainolan

Alaköökin tarjoamiin kulttuuripalveluihin osallistumme mahdollisuuksien mukaan.

7. VARHAISKASVATUKSEN SISÄLTÖALUEET

7.1. Kieli ja vuorovaikutus

Kielen rikastuttaminen on keskeinen tavoite laadukkaassa varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksessa korostuvat puhuminen, kuunteleminen ja ilmaisu. Vuorovaikutus toisten lasten ja ryhmän aikuisten kanssa kehittävät puhetta ja ymmärtämistä. Sadut, riimit, lorut, laulu- ja roolileikit, äänne- ja sanaleikit ovat olennainen osa lapsen puheen kehityksen tukemisessa. Nämä kaikki ovat pohjana tulevalle luku- ja kirjoitustaidolle.

Oppimisympäristö tarjoaa päivittäisen mahdollisuuden puhumiseen, kuuntelemiseen ja monipuoliseen ilmaisuun. Kannustamme lasta rohkeasti kertomaan, laulamaan, esiintymään ja erilaisten tunteiden ilmaisuun. Lapsi saa kokemuksia puhutun ja kirjoitetun kielen yhteydestä sekä luku- ja kirjoitustaidon merkityksestä.

7.2. Etiikka ja uskontokasvatus

Varhaiskasvatuksessa uskonnon ja etiikan kasvatus lähtevät lasten vanhempien elämänkatsomuksellisen vakaumuksen kunnioittamisesta. Lapset tutustuvat uskonnon keskeisiin sisältöihin ja perinteisiin sekä uskonnollisiin

juhliin. Kerran kuussa on päiväkodissamme seurakunnan järjestämä pikkukirkko.

Lapsi oppii arvioimaan omaa käyttäytymistään ja pohtimaan eettisiä kysymyksiä erilaisissa arjen asioissa: suvaitsevaisuus, anteeksi pyytäminen ja antaminen, ystävyys ja kaveruus ja lasten omat elämänkysymykset.

7.3. Matematiikka

Lapset käyttävät matematiikkaa luonnostaan monenlaisissa arkipäivän tilanteissa. He jakavat tavaroita keskenään, muodostavat joukkueita leikeissään, laittavat asioita järjestykseen, vertailevat ja luokittelevat. Omalla luonnollisella tiedolla ja taidolla lapset ratkaisevat näitä arjen asioita.

Lapsi on aktiivinen toimija ja matematiikan oppiminen tapahtuu varhaiskasvatuksessa luontevimmin toiminnan, leikin ja pelien kautta. Tavoitteena on herättää lapsen mielenkiinto opittavia asioita kohtaan. Ongelmanratkaisutehtävissä lapsen ajattelun taidot kehittyvät. Lapsen oma ajattelumaailma ja sieltä nousevat kysymykset tarjoavat mielenkiintoisia oppimistilanteita. Tämä vaatii kasvattajalta aktiivisuutta ja valppautta kehittää lasten ideoita/ajatuksia osaksi tavoitteellista varhaiskasvatusta.

7.4. Ympäristö- ja luonnontieto

Lapset ovat luontaisesti ympäristönsä tutkijoita. Luontoon liittyvien asioiden oppiminen alkaa jo hyvin varhain. Luonto ja rakennettu ympäristö liittyvät kiinteästi lasten kokemuksiin ympäröivästä maailmasta.

Tutkimisen, kokemisen ja tekemisen avulla opitaan tietoa ympäristöstä. Vuodenaikojen vaihtelut, sääolot, kasvit, eläimet ja ihmiset ovat tutkimisen ja ihmettelyn kohteena. Tekemällä retkiä lapsen kanssa tutustumme luonnonvaraiseen ja rakennettuun ympäristöön.

Varhaiskasvatuksessa lapsi harjaantuu tekemään havaintoja, päättelemään ja muodostamaan käsitteitä. Kokemukset ja elämykset luonnosta ovat myös lapselle tärkeitä, niiden avulla hän oppii arvostamaan ympäristöään ja pitämään siitä myös huolta.

7.5. Taidekasvatus

Taiteet sisältävät musiikin, draaman, kuvataiteen ja kädentaidot, jotka tarjoavat lapselle myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia. Laulun ja musiikin tavoitteena on saada musiikin peruskäsitteet lapsille tutuiksi ja herättää kiinnostus musiikkiin laulamalla, soittamalla, musiikkia kuuntelemalla ja liikkumalla musiikin mukaan. Viikoittain kokoonnumme talon yhteiselle laulutunnille, jolloin lapset oppivat myös muiden osastojen harjoittelemia lauluja ja leikkejä. Lapset oppivat myös keskittymään ja saavat iloa yhteisestä musiikkikokemuksesta.

Kuvataiteessa lapsi oppii ymmärtämään visuaalista ympäristöä. Hän piirtää, maalaa, rakentaa ja muovailee. Kädentaidoissa lapsi tutustuu erilaisiin materiaaleihin. Välineet ja tekniikat tulevat myös tutuiksi.

Taideaineissa yhtenä tavoitteena on herättää lapsen mielikuvitus ja uteliaisuus. Taidekasvatuksen avulla luovuutta ylläpidetään ja kehitetään.

7.6. Liikunta ja terveys

Liikunnalla tuetaan lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Liikunnan perustaitoja harjoittelemme eri vuodenaikoina erilaisilla välineillä lapsen oman kehitystason mukaisesti.

Lapsi oppii kehostaan ja itsestään fyysisen toiminnan avulla liikkumalla päivittäin monipuolisesti. Turvallisuus ja vaihtelevuus liikuntaympäristöissä edistävät lapsen liikuntataitoja. Myönteinen asenne liikuntaa kohtaan kehittää myös sosiaalisia taitoja. Liikunnan suunnittelussa ja toteutuksessa huomioimme lapsen eri kehitystasot:

Toimintaleikkivaiheessa, 1 – 2 –vuotiailla, kehitämme perusliikuntataitoja, joita ovat esim. ryömiminen, hyppääminen, konttaaminen, juokseminen, käveleminen, heittäminen ja kiinniottaminen. Käytämme liikunnassa myös mielikuvia ja satuja innostamaan ja motivoimaan lapsia.

Roolileikkivaiheessa, 3 – 4 –vuotiailla, huomioimme lisäksi lapsen tasapainon, rytmikyvyn, avaruudellisen hahmottamisen, reaktiokyvyn ja erilaisten liikkeiden yhdistelykyvyn.

Sääntöleikkivaiheessa, 5 – 6 –vuotiailla, harjoittelemme lisäksi rivin ja jonon muodostamista, pilli ym. merkkejä, paritehtäviä, viestejä, taitoratoja ja tutustutamme lapsia eri liikuntavälineisiin sekä hiihtoon ja luisteluun mahdollisuuksien mukaan. Kuusivuotiaat käyvät viikon mittaisen vesileikkikoulun.

Keskeisiä terveyteen liittyviä asioita ovat myös puhtaus, pukeutuminen ja terveelliset ruokailutottumukset. Infektioiden ehkäisyyn käytämme tehostettua käsienpesua ja käsihuuhdetta. Ruokailussa kiinnitämme huomiota hyvien ruokailutapojen opettamiseen sekä puhumme ruoan terveellisyydestä ja tärkeydestä.

8. KASVATUSKUMPPANUUS

8.1 Yhteistyö kotien kanssa

Varhaiskasvatusta toteutamme kotien kanssa yhteisesti hyväksyttyjen arvojen pohjalta. Tavoitteenamme on saavuttaa tasavertainen kasvatuskumppanuus vanhempien kanssa. Tavoitteenamme on saada perheet yhä enemmän mukaan päiväkodin toimintaan ja suunnitteluun. Ryhmän jokaisella työntekijällä on omat kumppanuusperheensä, joiden kanssa hän

tekee tiiviimmin yhteistyötä. Päivittäisten keskustelujen lisäksi vanhemmat ja päiväkodin henkilökunta kokevat tärkeäksi kahdenkeskiset keskustelut lapsestaan ja ryhmän omat vanhempainillat.

Syksyisin laadimme yhteistyössä kumppanuusperheen kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman, jonka avulla turvaamme lapselle parhaat edellytykset kasvaa ja oppia. Keskusteluissa on tavoitteena saada tietoa perheen tilanteesta ja mahdollisista toiveista. Me kerromme lapsen arjesta päiväkodissa ja havainnoistamme. Yhdessä vanhempien kanssa suunnittelemme lapselle yksilölliset tavoitteet. Päiväkodissamme järjestetään lisäksi perheen yhteisiä tapahtumia mm. juhlia ja talkoita. Kasvunkansio lisää vanhempien tietoisuutta lapsen päiväkotiajasta.

8.2 Muu yhteistyö

Yhteistyötä teemme vuosittain koulujen, neuvolan, seurakunnan ja erityislastentarhanopettajan kanssa. Perheneuvola, puheterapia, toimintaterapia, Oulun yliopistollinen sairaala ja lastensuojelu ovat yhteistyötahojamme tarvittaessa. Päiväkodissamme käy opiskelijoita harjoittelujaksoilla Oulun yliopiston varhaiskasvatuksen koulutuksesta, Oulun sosiaali- ja terveysalan oppilaitokselta ja Oulun yliopiston logopedian laitokselta. Lähipäiväkotien kanssa on yhteisiä konsertteja, näytöksiä ym. satunnaisesti.

8.3 Oppilashuollollinen verkosto

Alueella aloittaa syksyllä 2005 oppilashuollollinen työryhmä, johon kuuluu päiväkodin, lastenneuvolan, kouluneuvolan, lastensuojelun ja koulun edustajia. Tavoitteena on kartoittaa alueen yhteisiä kehittämistarpeita. Samalla eri ammattiryhmien työntekijät tutustuvat toisiinsa ja tämä luo pohjaa hyvälle moniammatilliselle yhteistyölle. Verkoston tavoitteena on sopia käytännöistä, miten tunnistetaan lapsen erityisen tuen tarve mahdollisimman varhain ja puututaan siihen.

Jokaisesta lapsesta teemme kasvunkansion, johon keräämme aineistoa lapsesta ja lapsiryhmästä. Lapsen oppimisen kaari saadaan selville, kun lasta havainnoidaan säännöllisesti.

9. ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVA LAPSI PÄIVÄKODISSA

Erityistä tukea tarvitsee lapsi, jolla on asiantuntijalausunto. Erityistä tukea tarvitsee myös lapsi, jolla on vanhempien, kasvatus- tai terveydenhuollon asiantuntemuksen mukaan oppimisvalmiuksiin liittyviä riskitekijöitä. Erityistä tukea tarvitsevien lasten ryhmään kuuluvat myös eri kieli- ja kulttuuriryhmät.

9.1 Hojks

Päiväkodin henkilökunnan, vanhempien ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa suunnittelemme ja sovimme yhdessä, miten erityistä tukea tarvitsevien lasten kasvatusta ja opetusta voisi yksilöllistää. Esim. kielellisistä tukea tarvitsevan lapsen harjoitteista hyötyy koko lapsiryhmä. Lapselle tehtävä henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) korvaa varhaiskasvatussuunnitelman tai esiopetussuunnitelman.

Hojksiin kirjaamme lapsen vahvat alueet sekä oppimisvalmiuksiin liittyvät kehitettävät alueet. Suunnitelma sisältää lapsen yksilölliset, konkreettiset tavoitteet, soveltuvat oppimismenetelmät, sisällöt ja oppimisympäristöön liittyvät muutostarpeet sekä arviointisuunnitelmat. Suunnitelmaan kirjataan lisäksi lapsen saamat tuki- ja kuntoutuspalvelut ja niiden vastuuhenkilöt. Suunnitelman pedagogisesta toteutuksesta ja arvioinnista vastaa ryhmän opettaja.

9.2. Maahanmuuttajataustaiset lapset

Päiväkodissamme on vuosittain lapsia eri kulttuureista, jotka tarvitsevat eritystä tukea ja kasvatusta. Yhteistyö perheen kanssa on tiivistä ja yksilöllistä. Perheet tarvitsevat tukea esim. tavallisissa arjen käytännön asioissa ja kasvatuksellisissa tilanteissa. Yhteisen kielen puuttuminen perheen kanssa asettaa meille haasteita, tarvittaessa voimme käyttää tulkkipalveluita. Arjessa tuomme esille Suomen kulttuurin ja huomioimme

lapsen oman kulttuuritaustan. Maahanmuuttajaperheiden kanssa kasvatuskeskustelujen merkitys korostuu erityisesti.

Käytämme toiminnan pohjana Suomi toisena kielenä – opetussuunnitelmaa. Päiväkodissamme Suomi toisena kielenä opetus tapahtuu perushoitotilanteissa ja muissa toiminnoissa. Isompien lasten ryhmissä oppimisessa korostuu yksilöllisyys sekä pienryhmätuokiot esim. pelit, kirjat ja laulut.

10. ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Arviointi pohjautuu varhaiskasvatussuunnitelman oppimiskäsitykselle, jossa lapsi nähdään aktiivisena oppijana ja toimijana. Arvioinnissa otamme huomioon lapsen kasvuympäristön sekä aikaisemman kasvun ja kehityksen. Arvioinnin tarkoituksena on löytää lapsen henkilökohtaiset vahvuudet ja kehitystä tukevat mielenkiinnon kohteet. Arviointi auttaa myös tunnistamaan lapsen kehityksessä ja käyttäytymisessä tuettavia alueita sekä löytämään ratkaisuja näiden selvittämiseksi ja tukemiseksi. Yksilöidyt, perheen kanssa yhteisesti laaditut tavoitteet helpottavat arviointia ja uusien tavoitteiden asettamista.

Lasten toiminnan sekä lasten oppimis- ja leikkitilanteiden havainnointi on tärkeä osa arviointityötä. Lasten oppimistilanteissa ja omaehtoisissa toiminnoissa seuraamme lasta kokonaisvaltaisesti. Keräämme lasten

kasvunkansioon hänen kehityksestään ja kiinnostuksen kohteistaan kertovaa materiaalia.

Vuosittain arvioimme kulunutta vuotta käymällä läpi varhaiskasvatussuunnitelmaa. Päivitämme suunnitelman tietoja ajan tasalle ja hyödynnämme koulutuksista sekä kirjallisuudesta saatuja ajatuksia. Huomioimme myös vanhempien palautteet.

LIITE 1. KESTÄVÄ KEHITYS KAIJONHARJUN PÄIVÄKODISSA

Kestävä kehitys Kaijonharjun päiväkodissa

Kestävällä kehityksellä tarkoitetaan paitsi ekologisesti ja taloudellisesti kestävää, myös yhteiskunnallisesti oikeudenmukaista kehitystä. Kestävän kehityksen avulla ihminen oppii kokonaisvaltaista ajattelua, mikä tukee hänen henkistä kehitystään. Kestävä kehitys on valinta paremman ympäristön puolesta. Toteutuakseen se edellyttää jokaisen vastuuta ympäristöstään.

Päiväkodissa toteutettava ympäristökasvatus on olennainen osa kestävän kehityksen ohjelmaa. Päiväkodilla on mahdollisuus vaikuttaa lasten, tulevien aikuisten ja päättäjien ympäristöasenteisiin. Kestävää kehitystä edistävillä opetussuunnitelmilla, ympäristökasvatuksella sekä ympäristöä säästävällä toiminnalla voidaan lisätä lasten ja päivähoitohenkilöstön ympäritietoisuutta sekä aktiivisuutta kestävään elämäntapaan. Tavoitteena on saada ympäristökasvatus osaksi mahdollisimman useaa sisältöaluetta.

Päiväkodin ympäristökasvatuksen sisällöllisiä tavoitteita

Hyvä luonto- ja ympäristösuhde syntyy tutkiskelemalla omaa lähiympäristöä usein ja monenlaisissa olosuhteissa. Lapsi ohjataan oivaltamaan elinympäristön ja luonnon monimuotoisuutta elämyksien ja kokemuksien kautta.

Lasta autetaan ymmärtämään luonnon ja ihmisen vuorovaikutuksia sekä ihmisen vaikutuksia ympäristöönsä. Aikuisen omat arvot ovat luonto- ja ympäristökasvatuksen pohjana ja ne ohjaavat sisältöjen ja menetelmien valintaa. Omien asenteiden tiedostaminen ja kehittäminen on tärkeää.

Lapsille opetetaan jätteiden lajittelua luontevana osana arkipäivää. Monipuolinen kierrätysajattelu (jätteet, kirpputori, korjaus) antaa lapsille mallia luontoa säästävän, suojelevan, oikeudenmukaisen ja vastuullisen elämäntavan muodostumiselle.

Kestävän kehityksen toteutus päiväkodissa

- kierrätysmateriaalin käyttö: wc-paperirullat, jogurttipurkit, jäätelötikut, kontaktit, kankaat, osa papereista sekä lukuisat eri askartelumateriaalit, huonekalut, lelut, verhot

- materiaalin hankinta: hankitaan melko isoja eriä kerralla, kierrätetään päiväkodin sisällä askartelumateriaaleja, lainataan kirjastosta kirjoja ja satukasetteja

- pihaympäristön kunnostus ja siivous talkoilla perheiden kanssa syksyisin

- sisätilojen viihtyisyydestä huolehtiminen: itse tehtyjä verhoja, mattoja ja liinoja, lasten tekemää taidetta esillä, viherkasveja jonkin verran

- retkeily lähiympäristössä eri vuodenaikoina

- päiväkodissamme lajitellaan: biojäte, muovi, kartonki, metalli, lasi, paperi

- keittiöltä saatujen "leipäpussien" käyttö likavaatteiden säilytyksessä

LIITE 2. KAIJONHARJUN PÄIVÄKODIN INFEKTIOIDENTORJUNTASUUNNITELMA
(Päivitetty 19.5.2011)

KÄSIENPESU

Henkilökunta

- **milloin pestään:** töihin tullessa, ennen ruoan käsittelyä, nenän niistämisen jälkeen, wc-käynnin jälkeen (lapset ja aikuiset), aina tarpeen mukaan ja kun on näkyvää likaa.

- **pesunesteen käyttö:** saippuaa käytetään aina pestessä käsiä.

- **pesutekniikka:** ohjeen mukaan.

- **huuhteen käyttö:** aamulla, aina ennen ruoan tai astioiden käsittelyä, wc-käynnin jälkeen (lapset ja aikuiset), kun on käsitelty eritetahroja, nenän niistämisen jälkeen, kotiin lähtiessä. Pienet käsidesipullot voi pestä koneessa ja täyttää uudestaan.

- **pyyheliina / käsipaperi:** käytämme käsipaperia.

- **pöytien pyyhkiminen:** pöytäluutu vaihdetaan päivittäin, pöytien pyyhkimisen jälkeen kädet pestään saippualla tai käytetään käsihuuhdetta.

Lapset

- **milloin pestään:** päiväkotiin tullessa, wc-käynnin jälkeen, ennen ruokailua, ruokailun jälkeen tai aina, kun käsissä on näkyvää likaa.

- **pesunesteen käyttö:** saippuaa käytetään aina käsiä pestessä.

- **huuhteen käyttö:** päiväkotiin tullessa, aina ennen ruokailua, jos käsissä ei ole näkyvää likaa.

- **pyyheliina / käsipaperi:** käytämme käsipaperia.

- **lasten pesutoimien valvonta:** aikuinen valvoo.

WC- KÄYTÄNNÖT

Vaipanvaihto

- **missä tilassa vaihdetaan:** wc:ssä.
- **suojakäsineiden käyttö:** käytetään kakkapyllyjen pesussa.
- **muovitetun pesulapun käyttö:** tarvittaessa käytetään kasvojen pesuun.
- **hoitoalusta / sen puhtaus / alustan suoja:** muovipatjan päällä käytetään aina puhdasta pyyhettä.
- **vaipanvaihto sylissä / pyyhe / suojaesiliina:** käytetään pyyhettä ja suojaesiliinaa tarvittaessa.
- **pyyhe / milloin pesuun:** joka kerran jälkeen.
- **pyllynpesupaikkaa** ei käytetä muuhun tarkoitukseen.
- **käsihuuhteen käyttö:** vaipanvaihdon jälkeen aikuinen käyttää.

Wc – pöntön asiakkaat

- **miten aikuinen valvoo:** aikuinen seuraa wc-tilojen siisteyttä ja puhdistaa eritetahrat välittömästi, seuraa wc-toimia lapsen ikätason mukaan.
- **lasten käsienpesun valvonta:** aikuinen valvoo.

TUTTIKÄYTÄNNÖT

- **tuttien nimeäminen vanhempien vastuulla**
- **tuttien säilytys:** nukkarissa nimetyissä purkeissa hyllyllä.
- **tuttien puhtaus:** vanhempien vastuulla.

Muuta sovittavaa: vanhemmat käyttävät tutit pesussa kotona vähintään 1 krt/vk.

PÄIVÄLEPO

- **lapsen petivaatteet:** ovat henkilökohtaiset.
- **petivaatteiden / tyynyjen säilytys:** säilytetään omassa sängyssä.
- **lakanoiden vaihto:** 1 krt/kk
- **tyynynliinojen vaihto:** 1 krt/kk

Muuta sovittavaa: patjan ja sängyn imurointi tarvittaessa lakanan vaihdon yhteydessä.

LELUT

- **pienten lelujen pesu:** mahdollisuuksien mukaan pestään aktiivisessa käytössä olevia leluja.
- **isompien lelujen pesu:** mahdollisuuksien mukaan pestään aktiivisessa käytössä olevia leluja.
- **lelujen puhdistus laittamalla pois käytöstä muutamaksi viikoksi:** pienten osastolla.
- **unilelujen puhtaus:** vanhempien vastuulla.
- **lelupäivän lelujen puhtaus:** vanhempien vastuulla.

HYGIENIAKÄYTÄNTÖJEN OPASTUS SIJAISILLE, UUSILLE TYÖNTEKIJÖILLE JA OPISKELIJOILLE

Näin sovimme: johtaja perehdyttää, osastoilla tarkennuksia tarpeen mukaan.

YLEINEN PUHTAUS

Päivittäin pestävät

Esim. WC – istuimet, potat, altaat, oven kahvat, hanat, pöydät, lasten tuolien käsinojat: osaston avustaja tai muu henkilökunta huolehtii pöydät ja tuolit , wc-istuimet, potat, altaat, ovenkahvat ja hanat huolehtii moniosaaja.

OMAN INFEKTIOIDENTORJUNTASUUNNITELMAN TOTEUTUVUUS

Suunnitelmaa päivitetään vasun kanssa yhtä aikaa.

Kaikki toimenpiteet, mitä päivähoidossa tehdään lasten ja henkilökunnan infektioiden estämiseksi, vähentävät kaikkien sairastavuutta, antibioottien käyttöä ja siten myös antibiooteille vastustuskykyisten bakteerikantojen kehittymistä.

Tärkeää on, että jokainen lasten parissa työskentelevä henkilö sitoutuu omalta osaltaan ylläpitämään hyviä hygieniakäytäntöjä ja huolehtimaan niistä myös päivähoidossa olevien lasten osalta.

Toivomme vanhemmilta panostusta seuraaviin asioihin: käsien saippuapesu tai käsihuude päiväkotiin tullessa ja pois lähtiessä, tuttien ja unilelujen hygieniasta huolehtiminen viikoittain.

LIITE 3. Esiopetussuunnitelma

1. Arvoperusta ja toiminta-ajatus

Esiopetussuunnitelmamme perustuu Oulun kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelman linjaukseen 2001. Lapsen oppimisen ja kasvatuksen tarpeet ovat esiopetussuunnitelman lähtökohtana. Esiopetussuunnitelman suunnittelussa ja toteutuksessa ovat olleet mukana kaikki päiväkodin lastentarhanopettajat.

Keväällä 2004 teimme kyselyn vanhemmille, jossa kartoitettiin perheen arvoja ja kasvatusasenteita. Tärkeiksi arvoiksi nousivat turvallisuus, omatoimisuuden tukeminen, luottamus, positiivinen vuorovaikutus, yksilöllisyys, johdonmukaisuus ja erilaisuuden hyväksyminen. Nämä arvot ovat pohjana Kaijonharjun päiväkodin esiopetussuunnitelmalle.

Ohjaamme lasta vastuunottamiseen, omatoimisuuteen, toisen kunnioittamiseen sekä painotamme tapa- ja suvaitsevaisuuskasvatusta. Iloinen mieli ja viihtyminen päiväkodissa on tärkeää. Siihen on lähtökohtana luottamus aikuiseen, hyvät kaverit ja leikkirauha.

Nasu tuli takaa Puhin vierelle
"Puh!" kuiskasi hän. "No mitä?"
"Ei mitään", sanoi Nasu ja otti
Puhin käpälästä kiinni.
"Tarkistin vain, että olet siinä".

2. Oppimisympäristö

Päiväkodissamme esiopetus järjestetään 4-6-vuotiaiden kokopäiväryhmässä, jossa esikoululaiset toimivat omana vertaisryhmänään. Ryhmää ohjaa lastentarhanopettaja, joka on erikoistunut esi- ja alkuopetukseen. Esiopetuksessa käytetään Villi Veturin oppimateriaalia.

Oppimisympäristöllä tarkoitamme paikkaa, tilaa, yhteisöä ja toimintakäytäntöjä. Esiopetusryhmä toimii pääsääntöisesti osastohuoneessa, jossa materiaalit ja välineet ovat lasten ulottuvilla. Tiloja käytetään monipuolisesti ja jakotilat esim. liikuntasali ovat aktiivisesti käytössä. Osana oppimisympäristöä käytetään myös pihaa, metsäpihaa ja viereistä leikkipuistoa.

Hyvä oppimisympäristö on turvallinen ja haasteellinen, jossa ilmapiiri on kannustava ja kiireetön. Lapsilla on rajat, selkeät säännöt ja päivärytmi sekä rauha työskennellä. Lapset oppivat työskentelemään paitsi toisten lasten myös useiden aikuisten kanssa.

3. Esiopetuksen kasvatus- ja oppimistavoitteet

Esiopetuksessa tuemme lasta niin, että hän oppii vähitellen huolehtimaan itsestään, tehtävistään ja tavaroistaan. Kannustamme häntä ilmaisemaan mielipiteensä ja arvostamaan omaa näkökulmaansa. Ohjaamme lasta arvioimaan omaa oppimistaan. On tärkeää, että lapsi oppii tuntemaan omat vahvuutensa ja heikkoutensa ja iloitsee oppimisestaan.

Ryhmässä lapsi oppii kestämään pettymyksiä ja vastoinkäymisiä, pohtimaan oikeaa ja väärää ja oppii ymmärtämään erilaisuutta. Yhdessä toisten kanssa lapsi kehittyy vastuulliseksi arkielämän toiminnoissa ja oppii huolehtimaan ympäristöstään. Esioppilas tutustuu Kaijonharjun alueen luontoon ja rakennettuun ympäristöön. Tavoitteenamme on, että lapsi oppii liikkumaan turvallisesti omassa lähiympäristössään.

Esioppilas oppii eskarivuoden aikana niitä tiedollisia ja taidollisia valmiuksia, joita koululaisena tarvitaan.

4. Esiopetuksen sisällöt

4.1. Kieli- ja vuorovaikutus

Kielen rikastuttaminen on keskeinen tavoite päiväkotimme esiopetuksessa. Vuorovaikutus toisten lasten ja ryhmän aikuisten kanssa kehittävät puhetta ja ymmärtämistä. Sadut, riimit, lorut, laulu- ja roolileikit, äänne- ja sanaleikit ovat olennainen osa esikoulua. Aikuisten ohjaamissa tuokioissa lasten kanssa opetellaan kirjaimet. Nämä kaikki ovat pohjana tulevalle luku- ja kirjoitustaidolle.

Oppimisympäristö tarjoaa päivittäisen mahdollisuuden puhumiseen, kuuntelemiseen ja monipuoliseen ilmaisuun. Lapsi saa kokemuksia puhutun ja kirjoitetun kielen yhteydestä sekä luku- ja kirjoitustaidon merkityksestä.

4.2. Luonnontieteet

4.2.1 Ympäristö ja luonnontieto

Lapset ovat luontaisesti ympäristönsä tutkijoita. Luontoon liittyvien asioiden oppiminen alkaa jo hyvin varhain. Luonto ja rakennettu ympäristö liittyvät kiinteästi lasten kokemuksiin ympäröivästä maailmasta.

Esiopetuksessa tulee luontevasti huomioiduksi kestävän kehityksen periaatteet. Päiväkodissamme on tehty kestävän kehityksen suunnitelma, jota noudatamme myös esiopetuksessa. Harjoittelemme lasten kanssa muun muassa roskien lajittelua: sekajäte, muovi, paperi, biojäte, kartonki, lasi ja metalli.

Toiminnassa käytämme paljon kierrätysmateriaalia muun muassa: paperia, lankoja, kankaita, pahvia, wc-paperirullia, jogurttipurkkeja ja jäätelötikkuja.
Syksyllä 2010 päiväkotimme osallistui Suomen ympäristökasvatuksen seura ry:n ylläpitämään Vihreä lippu –ohjelmaan. Teemanamme oli jätteiden vähentäminen. Pääsimme hienosti tavoitteeseemme ja onnistumisen merkiksi Vihreä lippu liehuu nyt päiväkotimme pihalla. Uusi projekti alkaa syksyllä 2011.

Tutkimisen, kokemisen ja tekemisen avulla opitaan tietoa ympäristöstä. Vuodenaikojen vaihtelut, sääolot, kasvit, eläimet ja ihminen ovat tutkimisen ja ihmettelyn kohteena. Tekemällä retkiä lasten kanssa tutustumme luonnonvaraiseen ja rakennettuun ympäristöön.

Esiopetuksessa lapsi harjaantuu tekemään havaintoja, keskustelemaan niistä, päättelemään ja muodostamaan käsitteitä. Kokemukset ja elämykset luonnosta ovat

myös lapselle tärkeitä, niiden avulla hän oppii arvostamaan ympäristöään ja pitämään siitä myös huolta.

4.2.2. Terveys

Esikoululainen saa ohjausta terveydestä ja puhtaudesta huolehtimiseen sekä terveellisiin ruokailutottumuksiin. Hän oppii huolehtimaan siisteydestään ja pukeutumisestaan. Infektioiden ehkäisyyn käytämme tehostettua käsienpesua ja desinfioimisainetta. Ruokailussa kiinnitämme huomiota hyvien ruokailutapojen oppimiseen.

4.2.3. Matematiikka

Lapset käyttävät matematiikkaa luonnostaan monenlaisissa arkipäivän tilanteissa. He jakavat tavaroita keskenään, muodostavat joukkueita leikeissään, laittavat asioita järjestykseen, vertailevat ja luokittelevat. Omalla luonnollisella tiedolla ja taidolla lapset ratkaisevat näitä arjen asioita.

Lapsi on aktiivinen toimija ja matematiikan oppiminen tapahtuu esiopetuksessa luontevimmin toiminnan, leikin ja pelien kautta. Tavoitteena on herättää lapsen mielenkiinto opittavia asioita kohtaan. Ongelmanratkaisutehtävissä lapsen ajattelun taidot kehittyvät. Lapsen oma ajattelumaailma ja sieltä nousevat kysymykset tarjoavat mielenkiintoisia oppimistilanteita. Tämä vaatii kasvattajalta aktiivisuutta ja valppautta kehittää lasten ideoita ja ajatuksia osaksi tavoitteellista esiopetusta.

Lukukäsitettä tutkiessaan lapsi oivaltaa lukusanan ja määrän välisen yhteyden sekä lukujen järjestykseen liittyvän seuraajasuhteen. Hän vertailee lukumääriä ja ymmärtää lukumäärän lisäämisen ja vähentämisen periaatteen. Lapsi harjoittelee käyttämään aikaan liittyviä arkikäsitteitä, keskustelemaan lähiaikoina tapahtuneista asioista ja muistelemaan niiden tapahtumajärjestystä.

4.3. Taito- ja taidekasvatus

Taideaineissa yhtenä tavoitteena on herättää lapsen mielikuvitus ja uteliaisuus. Taidekasvatuksen avulla luovuutta ylläpidetään ja kehitetään.

4.3.1. Musiikki

Musiikki esiopetuksessa tarjoaa lapselle myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia. Musiikin peruskäsitteet, ääni, rytmi ja melodia, tulevat lapsille tutuksi. Tavoitteena on saada heräämään kiinnostus musiikkiin laulamalla, soittamalla, musiikkia kuuntelemalla ja liikkumalla musiikin mukaan.

Lapset oppivat laulamaan Salaisen maan lauluja, vuodenaikoihin ja vuoden eri juhliin liittyviä lauluja. Lasten kanssa tutustumme myös rytmisoittimiin.

4.3.2. Kuvataide

Kuvataiteessa lapsi oppii taitoja ymmärtää visuaalista ympäristöä. Hän piirtää, maalaa, rakentaa ja muovailee. Kuvallisen ilmaisun kautta lapsi saa kokemuksia ja elämyksiä. Kädentaidoissa lapsi tutustuu erilaisiin materiaaleihin. Välineet ja tekniikat; vesivärimaalaus, hiilityöt, sormivärityöt, painotyöt, muovailu ja rakentelu, tulevat myös tutuksi.

Esikoululaisten kanssa tutkitaan ja havainnoidaan kuvia ja maalauksia. Lasta ohjataan oman ja toisen työn kunnioittamiseen.

4.3.3. Kädentaidot

Päiväkodissamme esiopetuksen kädentaitoihin kuuluvat: askartelu, ompelu, puutyöt. Askarteluun kuuluvat paperityöt; leikkaaminen, repiminen, taitteleminen ja liimaaminen, massa- ja luonnonmateriaalityöt; muovailu, rakentelu ja kuviopainanta. Ompeluun kuuluvat lankatyöt; purkaminen, pujottaminen, punominen, letitys ja sormivirkkaus. Esikoululaiset oppivat harsimaan ja yliluottelemaan huopakangasta ja vohvelikangasta. Kankaita myös leikataan ja liimataan erilaisissa askartelutöissä. Puutöissä lapset naulaavat, poraavat, liimaavat ja maalaavat.

4.3.4. Liikunta

Liikunnalla tuetaan lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Lapsilla on mahdollisuus päivittäiseen omatoimiseen liikuntaan päiväkodin salissa. Käytössä ovat muun muassa köydet ja renkaat, trampoliini, kengurupallot, pallot, mailat, vanteet ja liukumäki.

Viikoittain lapset osallistuvat aikuisen ohjaamaan liikuntatuokioon. Ohjatulla liikuntatuokiolla lapset oppivat kokonaisvaltaisesti liikunnallisten taitojen lisäksi kielellisiä, matemaattisia ja sosiaalisia taitoja. Esiopetuksen liikunnassa tärkeintä on myönteisyys ja liikkumisen ilo!

Esiopetuksen liikunnassa harjoitellaan **perusliikuntataitojen** lisäksi **kehon eri osien tunnistamista** ja hallintaa, **tilan käytön säätelemistä**,

liikuntavälineiden kokeilemista ja käsittelyä, **helppojen voimisteluliikkeiden kokeilemista** ja harjoittelemista sekä **rytmiin ja aikaan liittyviä harjoituksia**. Kehon osien hallintaa edistäviä leikkejä ovat esimerkiksi liikkuminen mielikuvien mukaan, Kapteeni käskee, peilileikit ja tasapainoharjoitukset. Tilan käyttöä harjoitellaan esimerkiksi hippaleikkien, takaa-ajoleikkien, polttopallon ja sääntöleikkien avulla ryhmässä tai pareittain. Liikuntavälineitä, esimerkiksi leikkivarjoa, hyppynaruja, tasapainokuvioita, käytetään liikuntatuokioilla monipuolisesti toimintakauden aikana. Helppoja voimisteluliikkeitä harjoitellaan erilaisilla liikkumistavoilla, hypyillä, kiipeilyllä, riippumisella, kuperkeikoilla ja rentous- venyttelyharjoituksilla. Juoksuviestien, hyppelyratojen, musiikin mukaan liikkumisen ja tanssin avulla harjoitellaan rytmiä.

Lisäksi esikoululainen harjoittelee uinnin, hiihdon ja luistelun alkeita.

4.4 Etiikka ja katsomus

Esiopetuksessa uskonnon ja etiikan kasvatus lähtee lasten vanhempien elämänkatsomuksellisen vakaumuksen kunnioittamisesta. Lapset tutustuvat juhlien kautta uskonnon keskeisiin sisältöihin ja perinteisiin. Kerran kuussa on päiväkodissamme seurakunnan järjestämä pikkukirkko. Seurakunnan työntekijä kertoo Raamatun tarinoita ja laulamme yhdessä hengellisiä lauluja.

Esikoululainen oppii arvioimaan omaa käyttäytymistään ja pohtimaan eettisiä kysymyksiä erilaisissa arjen asioissa: suvaitsevaisuus, anteeksi pyytäminen ja antaminen, ystävyys ja lasten omat elämänkysymykset.

5. Yhteistyö

5.1. Yhteistyö kotien kanssa

Päiväkodissamme järjestetään jo syyskuussa esikoululaisten vanhemmille ensimmäinen keskusteluilta, jossa vanhemmat voivat kertoa toiveitaan ja odotuksiaan tulevasta esikouluvuodesta. Opettajat kertovat mitä vuoden aikana tulee tapahtumaan esimerkiksi esiopetusmateriaalista, retkistä, arvioinnista ja yhteistyöstä koulun kanssa. Tässä tapaamisessa sovitaan jo aikoja kahdenkeskisiin keskusteluihin, joissa laaditaan jokaiselle lapselle henkilökohtainen opetussuunnitelma (HEOPS). HEOPS takaa lapselle parhaat edellytykset kasvuun ja oppimiseen.

Loka-marraskuussa erityislastentarhanopettaja ja koulun erityisopettaja tekevät esikoululaisille kontrolloidun piirtämistehtävän, jolla kartoitetaan kouluvalmiuksia ja keskustellaan mahdollisista tukitoimista. Vanhempien kanssa käydään läpi tehtävän sujuminen ja opettajien terveiset.

Heti vuoden alussa Normaalikoulu järjestää alueen koulutulokkaiden vanhemmille vanhempainillan, jossa saa tietoa koulusta ja koulunkäynnin aloittamisesta sekä vaihtoehdoista.

Keväällä on aika arvioida kulunutta eskarivuotta ja HEOPSin toteutumista kahdenkeskisissä keskusteluissa. Vanhemmat ja opettaja antavat tiedonsiirtolomakkeessa lapsesta tietoja, jotka ovat tärkeitä koulua aloitettaessa.

Päivittäiset tapaamiset tuonti- ja hakutilanteissa antavat mahdollisuuden jutella lasta koskevista tapahtumista, mutta myös lapsen oppimiseen liittyvistä asioista. Päiväkodissamme järjestetään vuoden kuluessa juhlia ja muita talon yhteisiä tapahtumia.

5.2. Muu yhteistyö

Yhteistyötä teemme vuosittain koulujen, neuvolan, seurakunnan ja erityislastentarhanopettajan kanssa. Perheneuvola, puheterapia, toimintaterapia, Oulun yliopistollinen sairaala ja lastensuojelu ovat yhteistyötahojamme tarvittaessa. Päiväkodissamme käy opiskelijoita harjoittelujaksoilla Oulun sosiaali- ja terveysalan oppilaitokselta ja Oulun yliopiston logopedian laitokselta.

Yhteistyöhön Normaalikoulun kanssa kuuluvat kouluunkurkistusten lisäksi koulun tapahtumissa vierailut, erityisopettajan kanssa tehtävä yhteistyö ja koululaisten vierailu päiväkodissamme.

5.3. Oppilashuollollinen verkosto

Alueellamme toimii oppilashuollollinen työryhmä, johon kuuluu päiväkodin, lastenneuvolan, kouluneuvolan ja koulun edustajia. Työryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Tavoitteena on kartoittaa alueen yhteisiä kehittämistarpeita. Samalla eri ammattiryhmien työntekijät tutustuvat toisiinsa ja tämä luo pohjaa hyvälle moniammatilliselle yhteistyölle.

6. Erityistä tukea tarvitsevien lasten esiopetuksen järjestäminen

Erityistä tukea tarvitseva esikoululainen on lapsi, jolla on asiantuntijan lausunto. Samoin erityiseen tukeen oikeutettuja ovat lapset, joilla on pidennetty oppivelvollisuus tai joiden koulunkäynnin aloittamista on myöhennetty vuodella. Erityistä tukea tarvitsee myös lapsi, jolla on vanhempien, kasvatus- tai terveydenhuollon asiantuntemuksen mukaan oppimisvalmiuksiin liittyviä riskitekijöitä. Erityistä tukea tarvitsevien lasten ryhmään kuuluvat myös eri kieli- ja kulttuuriryhmät.

Päiväkodin henkilökunnan, vanhempien ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa suunnittelemme ja sovimme yhdessä, miten erityistä tukea tarvitsevien lasten kasvatusta ja opetusta voisi yksilöllistää. Esim. kielellistä tukea tarvitsevan lapsen harjoitteista hyötyy koko lapsiryhmä. Lapselle tehtävä henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma HOJKS korvaa esiopetussuunnitelman.

HOJKSiin kirjaamme lapsen vahvat alueet sekä oppimisvalmiuksiin liittyvät kehitettävät alueet. Suunnitelma sisältää lapsen yksilölliset, konkreettiset tavoitteet, soveltuvat oppimismenetelmät, sisällöt ja oppimisympäristöön liittyvät muutostarpeet sekä arviointisuunnitelmat. Suunnitelmaan kirjataan lisäksi lapsen saamat tuki- ja kuntoutuspalvelut ja niiden vastuuhenkilöt. Suunnitelman pedagogisesta toteutuksesta ja arvioinnista vastaa ryhmän opettaja.

7. Lapsen kehittymisen ja oppimisen seuranta

Arviointi pohjautuu opetussuunnitelman oppimiskäsitykselle, jossa lapsi nähdään aktiivisena oppijana ja toimijana. Arvioinnissa otamme huomioon lapsen kasvuympäristön sekä aikaisemman kasvun ja kehityksen. Arvioinnin tarkoituksena on löytää lapsen henkilökohtaiset vahvuudet ja kehitystä tukevat mielenkiinnon kohteet. Arviointi auttaa myös tunnistamaan lapsen kehityksessä ja käyttäytymisessä tuettavia alueita sekä löytämään ratkaisuja näiden selvittämiseksi.

Jokaisesta lapsesta teemme kasvunkansion, johon keräämme aineistoa lapsesta ja lapsiryhmästä. Kasvunkansioon lapsi piirtää oman kuvansa ja perheensä. Lasta haastatellaan esikouluvuoden aikana useampaan kertaan saadaksemme selville lapsen ilot, surut ja kiinnostuksen kohteet. Nämä haastattelut löytyvät kasvunkansiosta lapsen omien töiden ja valokuvien lisäksi. Lasten kanssa ihmetellään vuoden aikana tapahtuvia muutoksia esim. pituuskasvua ja hampaiden vaihtumista. Vanhemmilla on mahdollisuus tutustua ja täydentää lapsensa kasvunkansiota oman innostuksen mukaan. Esioppilaan kehitystä seuraamme myös täyttämällä lapsesta Oulun kaupungissa käytössä olevaa havainnointikaavaketta. Lapsen oppimisen kaari saadaan selville, kun lasta havainnoidaan säännöllisesti.